

CARTES

JOSEPMARIA ESCRIVÀ DE BALAGUER

SOBRE LA MISSIÓ DELS CRISTIANS LAICS A L'EDUCACIÓ

*Cré'cete ante los obita'cual
gracia de dios no te
lter! Inter medium mo
orrami bunt aqua — p
través de los montes!
i qué' i'importa que de
de recordar tu ac
elle q*

Josepmaria Escrivà de Balaguer

**Edició preparada per
Luis Cano**

Carta 5

© 2025 by Scriptor S.A.

© 2025 by Fundació Studium

Índex

[Introducció](#)

[Carta n.º 5](#)

[Valor apostòlic del treball professional](#)

[L'educació cristiana](#)

[Activitats d'ensenyament promogudes per l'Obra](#)

[Característiques de les obres corporatives](#)

[La formació dels alumnes](#)

[Les Residències universitàries](#)

[Conclusió: eficàcia de l'apostolat en el camp de l'ensenyament](#)

[Glossari d'alguns termes i expressions usats per sant Josepmaria](#)

Nota de l'editor

Les *Cartes*, com la que presentem aquí, són un conjunt d'escrits de gran valor per conèixer el missatge de l'Opus Dei i la biografia del seu fundador. No són missives del seu epistolari, sinó escrits destinats als homes i dones de l'Opus Dei de tots els temps. És a dir, es van redactar pensant en la posteritat, no en un moment històric determinat^[1].

Els temes que apareixen a la *Carta número 5* giren al voltant d'una qüestió de vital importància per a l'Església i que acabaria representant l'activitat principal de moltes tasques apostòliques impulsades per l'Opus Dei: el camp de l'educació i l'ensenyament, als seus diversos nivells. El contingut abasta també la missió dels laics cristians a l'ensenyament oficial públic o privat en general. Aquesta *Carta* va aparèixer el gener del 1966, en un moment de gran expansió d'obres col·lectives de l'Opus Dei, relacionades amb el món de la instrucció o l'educació en sentit ampli. Vegem una mica més sobre la seva història.

Com a la majoria de les *Cartes* de sant Josepmaria, gairebé no hi ha dades sobre la història de la seva composició. Sabem que està datada el 1939 i que, almenys, va afegir una frase el 1948 –perquè així ho afirma al núm. 10–, i que el gener del 1966 va sortir la primera edició impresa, que es va enviar de seguida a les diverses circumscripcions territorials de l'Opus Dei^[2].

La data recorda l'onzè aniversari de la fundació de l'Opus Dei, el 2 d'octubre del 1939. Aquell any va estar caracteritzat per la reconstrucció dels elements humans i materials de l'Obra després de

la Guerra Civil espanyola. Sant Josepmaria i els que estaven amb ell havien de recomençar les diverses tasques apostòliques, entre d'altres les que s'havien desenvolupat a DYA, la residència universitària del carrer Ferraz. Ja en aquell estiu van posar en marxa una residència al carrer Jenner, ja que DYA havia quedat destruïda després del conflicte^[3]. Al mes de setembre va sortir a la llum *Camí*, un llibre que jugaria un paper important en l'expansió de l'Opus Dei, a partir del 1939^[4].

No obstant això, davant del que es podria esperar, no hi ha al text cap menció a aquestes importants circumstàncies, que ocupaven intensament el Fundador el 1939. Només es parla de les residències universitàries a les últimes pàgines.

Sant Josepmaria vol tractar en aquesta *carta* de l'educació en sentit ampli, partint de l'ensenyament primari i secundari. No sabem si el 1939 pensava en algun projecte d'aquest tipus. És plausible, de totes maneres, que ja aquell any pensés a promoure algun col·legi d'ensenyament mitjà, en un futur més o menys llunyà. A Espanya acabaven de ser derogades les restriccions de la legislació laïcista republicana i també havia cessat la persecució anticatòlica de la Guerra Civil. Els ordes i les congregacions religiosos estaven recuperant els seus col·legis, i el mateix feien les diòcesis i altres institucions catòliques. Calia cobrir un ampli nombre de vacants a l'ensenyament, fruit de les depuracions polítiques i execucions en un i altre bàndol. És possible que, en aquest context, sant Josepmaria volgués proporcionar uns criteris sobre la missió dels membres de l'Opus Dei en aquest camp i potser va començar a prendre notes en vista d'una possible *carta*, que només va poder acabar anys més tard.

Les primeres notícies certes sobre un interès de sant Josepmaria per fundar algun col·legi d'ensenyament mitjà daten de diversos anys més tard, entre 1946 i 1947^[5]. Al principi va pensar ubicar-lo a

Santander, però després els esdeveniments van afavorir que naixés a Leioa, població propera a Bilbao. Ens referim al Col·legi Gaztelueta, la primera obra corporativa de l'Opus Dei d'aquest tipus, que va obrir les portes el 1951^[6].

A la *Carta*, sant Josepmaria desitja transmetre una idea fonamental: els laics han d'assumir la responsabilitat de promoure col·legis d'ideari cristià, on es dugui a terme una tasca professional i humana, amb esperit laical i lliure, amb els braços oberts a tothom. Vol que els laics es mobilitzin per fer sorgir des de la base aquestes iniciatives tan transcendents per a l'Església. Que abandonin la passivitat i la manca d'iniciativa que històricament han hagut de suplir la jerarquia i ordes i congregacions religiosos.

A més, insisteix que convé treballar a l'ensenyament públic, on seglars ben formats poden realitzar una tasca professional i apostòlica de gran importància. Això és el més propi dels membres de l'Obra: treballar braç a braç amb els seus iguals, en un ambient secular.

L'aparició de les primeres escoles promogudes per persones de l'Opus Dei respon a diversos motius. En primer lloc, l'experiència educativa de les residències havia estat molt bona, però no s'havia aconseguit arribar a les famílies dels estudiants, cosa que era molt important per al Fundador. En una escola seria més fàcil aconseguir-ho, ja que allà seria possible que els pares exercissin la primària responsabilitat i el dret humà fonamental d'escollir i promoure l'educació dels fills, d'acord amb les seves conviccions. D'aquesta manera, el col·legi seria una prolongació de la llar.

Un altre argument de pes va ser que amb aquests col·legis s'anirien formant professionalment grups de seglars al camp educatiu, dotats de l'estil secular de l'Opus Dei, de què parla en aquesta *Carta*^[7].

Després de l'aprovació definitiva de l'Opus Dei, el 1950, sorgirà el col·legi Gaztelueta que ja hem esmentat i de mica en mica diversos més, com l'Institut Chapultepec (1956) a Mèxic, Tajamar (1958) i Guadalaviar (1959) a Espanya. Aquest tipus de centres docents serien relativament pocs fins que un grup de pares de família va viatjar a Roma, el 1962, per transmetre al Fundador la seva preocupació per l'educació dels seus propis fills. Sant Josepmaria va animar a establir alguns col·legis i, a poc a poc, van anar apareixent a diversos països^[8]. Alguns serien obres corporatives, és a dir, l'Opus Dei se'n responsabilitzaria de l'orientació espiritual i doctrinal, i d'altres no.

Al llarg del document, sant Josepmaria insisteix diverses vegades en el caràcter essencialment secular i laical de les activitats docents de què l'Opus Dei es fa garant moral. Arriba a afirmar que, sent iniciatives profundament catòliques i promogudes amb una intenció apostòlica, són diferents de les que porten endavant els religiosos. És més, vol evitar que arribin a ser assimilades a aquests centres docents. Això no treu que tinguin una inspiració catòlica profunda i que segueixin les orientacions del Magisteri de l'Església en matèria d'ensenyament.

¿Quina raó tenia per actuar així? Sant Josepmaria coneixia bé la qualitat educativa de tantes d'aquestes institucions, que gaudien – llavors i ara– d'un prestigi merescut i d'una alta qualitat docent. Per això, quan parla que la feina que realitzaran els membres de l'Obra a les diverses escoles és una tasca estrictament professional, no ho fa – segons la nostra opinió– perquè pensi que en alguns centres educatius falta professionalitat i una adequada preparació en els professors. El motiu és un altre, com es dedueix del text: es relaciona amb un principi clau que sant Josepmaria vol transmetre en aquesta *Carta*.

Ens referim a la seva convicció que aquestes obres apostòliques han de néixer i desenvolupar-se des de baix, des de la base, com ja hem dit. Són els fidels laics els qui les han de dur a terme, amb la responsabilitat que es deriva de la seva vocació al servei de l'Església i de la societat. Vol que hi hagi pares de família capaços de transmetre la seva fe i el seu estil de vida als fills, organitzant-se amb autonomia i llibertat, com fan els altres ciutadans per defensar causes que consideren nobles. És missió seva fundar col·legis on els fills puguin ser educats com Déu vol i ells desitgen.

El desig de no confondre's amb les escoles promogudes per la jerarquia o pels religiosos no obeeix, doncs, a un desig de singularitzar-se o d'evitar qualsevol col·laboració. Es veu pel text que no és així. Respon al que estem dient fins ara, a la intenció de crear escoles que no siguin confessionals. Ser englobats dins del conjunt de "col·legis catòlics" acabaria per privar-los de la laïcitat que els caracteritza i a la llarga acabaria per anul·lar l'esperit d'iniciativa dels seglars que els han de promoure.

Aquesta presa de consciència de la pròpia responsabilitat dels pares catòlics al camp educatiu ha tingut efectes molt importants en l'àmbit de l'Opus Dei. La majoria de les obres apostòliques promogudes per membres de l'Obra són centres d'ensenyament o iniciatives relacionades amb l'educació. Com es pot veure per les dades que proporcionava John Allen, el 2005, el 41% són escoles d'ensenyament mitjà; el 27% són residències universitàries; el 25,5% són escoles de capacitació tècnica o agrícola, i el 6,4% restant es distribueix entre universitats, escoles de negocis i hospitals (gairebé sempre universitaris)^[9]. Caldria afegir les nombroses iniciatives a favor de l'educació del lleure de la infància i de l'adolescència que es duen a terme a centres juvenils de tot el món. I el treball que tants membres, a títol personal, desenvolupen a l'ensenyament públic o privat no vinculat amb l'Opus Dei.

És fàcil suposar l'esforç i els recursos que l'Opus Dei i els seus membres posen al servei d'aquesta gran activitat educativa i de promoció humana, realitzada sovint a països que es troben en vies de desenvolupament o que presenten mancances en aquest sector, des d'Amèrica a Oceania, des d'Àfrica fins a Àsia o Europa.

Alhora, sant Josepmaria era conscient que aquesta manera de pensar i d'actuar responsable dels laics, que propugnava, era un bé per a tota l'Església. La renovació en la vida eclesial del laïcat havia estat fent passos al llarg del segle XX, però aquesta responsabilitat en l'edificació de l'Església i en la inspiració cristiana de les qüestions temporals va ser solemnement ratificada pel Concili Vaticà II. Convençut, des del 1928, que el laïcat pot ser una força propulsora per dur a terme l'evangelització capil·lar que necessita el món d'avui, Escrivà es concentra aquí en el camp educatiu, essencial en aquesta tasca, que crida a ocupar-se i a organitzar-se els pares de família, que són els primers responsables de la formació dels fills.

La *Carta* comença recordant el dret i la llibertat que té l'Església d'ensenyar el camí de la salvació. Els seglars participen d'aquesta missió evangelitzadora, perquè són «membres vius de l'Església de Déu» (§ 3) i a l'Opus Dei aquesta tasca es duu a terme per mitjà del treball. Entre les professions més importants per al bé de l'Església i de la societat, sant Josepmaria destaca les relacionades amb l'ensenyament i l'educació, d'aquí ve el seu interès que hi hagi «homes i dones que exerceixin aquesta professió amb mentalitat laical» (§ 4), convertint-la en «un instrument de progrés civil i un instrument de santificació per a si i per als altres» (§ 4). Aquest serà el *leit motiv* de bona part de la *Carta*.

Al·ludeix a la necessitat de formar mestres i professors laics, amb esperit cristià i competència professional, que estiguin presents tant a l'ensenyament públic com al no estatal (§§ 5-6). Aquest treball –

explica Escrivà— té alguna diferència amb la benemèrita tasca educativa que duen a terme els religiosos (§§ 7-9).

Després d'aquestes primeres pàgines, que tenen caràcter introductori, s'atura en un dels temes principals que desitja tractar: els centres d'ensenyament que dirigirà l'Opus Dei. Entre altres coses, recorda que el principal apostolat dels seus membres és el que es realitza al propi treball. Explica que aquests col·legis no seran «reductes defensius» (§ 11) i glossa algunes de les seves característiques inspiradores, especialment la llibertat.

Unes pàgines més endavant tornarà sobre aquest tema, explicant que aquests centres seran relativament pocs, i que la majoria dels que hi treballaran no seran de l'Opus Dei (§§ 17-18). També donarà altres indicacions (§§ 19-20), com evitar tota mena de classisme o discriminació; facilitar que persones d'escassos recursos les puguin freqüentar, i procurar fer un ampli apostolat. A més, dedica diverses pàgines a tractar de l'educació dels estudiants (§§ 21-22), on torna a insistir en la necessitat de respectar i potenciar l'exercici de la llibertat i en la importància d'atendre les seves famílies. En diversos moments també es referirà al caràcter no eclesiàstic que tenen aquests instruments (§§ 23-24).

Al llarg de la *Carta* al·ludirà també a «la immensa tasca apostòlica» (§ 13) que podran realitzar els membres de l'Opus Dei amb el seu treball als centres oficials d'ensenyament, per a la qual cosa necessiten prestigi professional i sòlida preparació, obertura i esperit de servei (§§ 13-16).

En una segona part (§§ 26-30) la *Carta* tracta de les residències universitàries, enumerant algunes de les característiques principals que han de tenir: ambient de família, esperit de llibertat, clima d'estudi intens, entre d'altres.

[1] Per conèixer més detalls sobre la naturalesa i la història d'aquests documents, remetem a l'àmplia *Introducción general* del primer volum de *Cartas* de la Colección de Obras completas de san Josemaría, publicat per Rialp: Josemaría Escrivá de Balaguer, *Cartas* (I), edición crítica y anotada, preparada por Luis Cano, Colección de Obras Completas de Josemaría Escrivá, Madrid, Rialp, 2020, pàg. 3-32.

[2] Nota 23/65 (nv), del 21 de gener de 1966, a AGP, sèrie E.1.3, 244-3.

[3] Cf. Onésimo Díaz, Posguerra. La primera expansión del Opus Dei durante los años 1939 y 1940, Madrid, Rialp, 2018, pàg. 113-120.

[4] Cf. Josemaría Escrivá de Balaguer, Camino, edición crítico-histórica preparada por Pedro Rodríguez, Colección de Obras Completas de Josemaría Escrivá, Madrid, Rialp, 2004, 3a ed., pàg. 112.

[5] Cf. Ramón Pomar, “San Josemaría y la promoción del Colegio Gaztelueta”, *Studia et Documenta* 4 (2010), pàg. 114.

[6] Sobre la història d'aquest col·legi, vegeu Ramón Pomar, *Gaztelueta, un estilo educativo*, Las Arenas, Fundación Gaztelueta, 1997, a més de l'article de *Studia et Documenta* que acabem de citar.

[7] Cf. Ramón Pomar, “San Josemaría y la promoción...”, pàg. 118.

[8] Cf. Madonna M. Murphy, “Educación y enseñanza”, a José Luis Illanes (coord.), *Diccionario de San Josemaría Escrivá de Balaguer*, Burgos, Editorial Monte Carmelo, 2013, pàg. 363.

[9] Cf. John L. Allen JR., Opus Dei. An Objective Look Behind the Myths, New York, Doubleday, 2005, pàg. 33-35.

[Torna als continguts](#)

Carta núm. 5

[Sobre la missió de l'Opus Dei i dels laics cristians al camp de l'educació i l'ensenyament; també designada per l'incipit *Euntes ergo*, porta la data del 2 d'octubre de 1939 i va ser enviada el 21 de gener de 1966].

1 Euntes ergo docete omnes gentes^[1]; aneu i ensenyeu a tota la gent. Vint segles fa que l'Església Santa de Jesucrist, fidel al mandat del seu Fundador, compleix la missió d'ensenyar a tots els homes el camí de la Salvació, de la Veritat i de la Vida. I ha experimentat sempre – de vegades en períodes històrics de particular turbulència – el compliment d'aquella promesa del Senyor: et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi^[2]; i jo seré amb vosaltres cada dia, fins a la fi del món.

Des d'aquells humils començaments, quan els Apòstols van rebre de Déu la missió d'anunciar l'Evangeli per tota la terra, sumida en l'obscuritat de l'error, s'ha recorregut un sender llarg i, malgrat la resistència que els homes posem a la llum, podem repetir amb alegria aquelles paraules de l'Escriptura: *¿No sentiu com crida la Saviesa, com aixeca la veu la intel·ligència? Dalt les altures, dominant la ruta, a la cruïlla dels camins, es planta; vora les portes d'accés a la ciutat, a les seves entrades*^[3].

Però encara és molt el que falta per preparar els qui formen el poble sant perquè exerceixin el ministeri d'edificar el cos de Crist, fins que tots plegats arribem a la unitat en la fe i en el coneixement del Fill de Déu, a formar l'home perfecte, a la talla pròpia de la plenitud del Crist^[4].

2 Amb sobrenatural fortalesa l'Església ha hagut d'exigir no poques vegades el respecte del seu dret irrenunciable a ensenyar tot allò necessari, per al compliment del seu fi. En l'objecte propi de la seva missió educativa, és a dir, en la fe i en la institució dels costums, el mateix Déu ha fet l'Església partícip del magisteri diví..., i porta en si mateixa arrelat el dret inviolable a la llibertat d'ensenyar^[5]; per a la salvació de les ànimes, per estendre el Regne de Déu, per renovar totes les coses en Crist^[6].

Missió pròpia i directa de la Jerarquia de l'Església és l'ensenyament de tot allò que fa referència al nostre fi últim. Però, com que no pot ser radicalment estranya a aquest fi cap cosa que contribueixi al bé dels homes i de la societat civil, en complir l'Església jeràrquica la seva missió, ha fet sentir el seu influx benefactor en els ordres més diversos de la vida i de la cultura humana. I alhora, tots els que treballen rectament en aquests sectors de l'activitat temporal, contribueixen d'alguna manera o poden contribuir a la missió santificadora i redemptora de l'Església.

Valor apostòlic del treball professional

Per això tots els cristians, sense excepció, hauran de sentir la responsabilitat apostòlica en l'exercici del seu treball professional, sigui quin sigui: perquè si aquestes activitats han estat deixades a la lliure iniciativa dels homes, no vol dir que hagin estat desposseïdes de la seva capacitat de cooperar d'alguna manera a l'obra de la Redempció. *El que l'ànima és al cos, això són al món els cristians. Estesa està l'ànima per tots els membres del cos: i els cristians, per les ciutats del món. Certament, l'ànima habita al cos, però no procedeix del cos: com els cristians viuen al món, però no són del món*^[7].

3 Amb aquesta missió hem estat nosaltres enviats, per ser llum i ferment sobrenatural a totes les activitats humanes. També, com a fidels cristians, hem sentit el mandat de Crist: *euntes ergo docete omnes gentes!*^[8] No és una funció delegada per la Jerarquia eclesiàstica, una prolongació circumstancial de la seva missió pròpia; sinó de la missió específica dels seglars, ja que són membres vius de l'Església de Déu.

Missió específica, que té per a nosaltres –per voluntat divina– la força i l'auxili d'una vocació peculiar: perquè hem estat cridats a l'Obra, per donar doctrina a tots els homes, fent un apostolat laical i secular, *mitjançant i en l'exercici del treball professional* de cadascú, en les circumstàncies personals i socials en què es troba, precisament en l'àmbit d'aquestes activitats temporals, deixades a la lliure iniciativa dels homes i a la responsabilitat personal dels cristians.

Per això vull avui parlar-vos, filles i fills estimadíssims, de la necessitat urgent que homes i dones –amb l'esperit de la nostra Obra– es facin presents al camp secular de l'ensenyament: professió nobilíssima i de la màxima importància, per al bé de l'Església, que sempre ha tingut com a enemic principal la ignorància; i també per a la vida de la societat civil, perquè *la justícia engrandeix les nacions; i el pecat és la misèria dels pobles*^[9]; perquè *la benedicció del just ennobleix la ciutat, i la boca de l'impíu la derroca*^[10].

4 * És urgent, deia, formar bons mestres i professors, amb una profunda preparació: amb ciència humana, amb coneixements pedagògics, amb doctrina catòlica i amb virtuts personals, que –pels propis mèrits, pel seu esforç professional– arribin prestigiosament a tots els ambients de l'ensenyament.

Homes i dones que exerceixin aquesta professió amb mentalitat laical, amb el convenciment que d'aquest treball professional han

d'obtenir el propi manteniment i el de la família, han d'aconseguir el desenvolupament dels talents naturals que Déu els ha donat, han de cooperar eficaçment al bé de la humanitat, han d'assolir la perfecció cristiana i contribuir apostòlicament a l'extensió del Regne de Jesucrist.

Cal, en una paraula, que n'hi hagi molts que sàpiguen fer de la seva professió un instrument de progrés civil i un instrument de santificació per a si i per als altres, amb abnegació, amb esperit de servei i amb il·lusió humana; que, en exercitar la seva noble tasca docent, en els sectors més variats de la ciència, dirigits per la fe, puguin repetir aquelles paraules de la Saviesa: *sense engany la vaig aprendre i sense enveja la comunico, i a ningú n'amago les riqueses*^[11].

5 Es podria dir, sense gaire exageració, que el món viu de la mentida: i fa vint segles que vingué als homes Jesucrist, el Verb diví, que és la Veritat. En ell hi havia la vida, i la vida era la llum dels homes. La llum resplendeix en la foscor, i la foscor no ha pogut ofegar-la... Existia el qui és la llum veritable, el qui ve al món i il·lumina tots els homes. Era present en el món, que per ell ha vingut a l'existència, i el món no l'ha reconegut. Ha vingut a casa seva, i els seus no l'han acollit. Però a tots els qui l'han rebut, als qui creuen en el seu nom, els ha concedit de ser fills de Déu^[12].

Cal que siguem, en tots els ambients, missatgers d'aquella llum, d'aquella Veritat divina que salva.

L'error no només enfosqueix les intel·ligències, sinó que divideix les voluntats. Només quan els homes s'acostumin a dir i sentir la veritat, hi haurà comprensió i concòrdia. A això anem: a treballar per la Veritat sobrenatural de la fe, servint també lleialment totes les parcials veritats humanes; a omplir de caritat i de llum tots els camins de la terra: amb constància, amb competència, sense desmais

ni omissions, aprofitant totes les oportunitats i tots els mitjans lícits per donar la doctrina de Jesucrist, precisament en l'exercici de la professió de cada un.

Si això val per a tots –el nostre apostolat es redueix a una catequesi–, val –amb més raó encara– per als que es dediquen a l'ensenyament: per això és gran i bonica la tasca docent, si saben exercitar-la amb la preparació científica oportuna i amb un esperit apostòlic vibrant, perquè *l'estudi s'ordena a la ciència, i la ciència sense caritat s'infla, per la qual cosa produeix dissensions*. Entre els superbs –*està escrit*– sempre hi ha disputes. Però *la ciència acompanyada de caritat edifica i engendra la concòrdia*^[13].

L'educació cristiana

6 Fan falta mestres i professors que sàpiguen ensenyar perfectament les ciències i les arts humanes, infonent alhora en l'ànim dels alumnes un profund sentit cristià de la vida. Com que l'educació consisteix essencialment en la formació de l'home, tal com ha de ser i com ha d'obrar en aquesta vida terrenal, per aconseguir el fi sublim per al que va ser creat, és evident que com que no hi pot haver educació veritable que no estigui totalment ordenada finalment, així... no hi pot haver educació completa i perfecta si no és educació cristiana^[14].

No n'hi ha prou amb unes classes de religió, com juxtaposades a la resta de l'ensenyament, perquè l'educació sigui cristiana. És indispensable que l'ensenyament mateix de les lletres i de les ciències floreixi en tot conforme a la fe catòlica, especialment la filosofia, de la qual depèn en gran part la recta direcció de les altres ciències^[15].

Ordenar tota la cultura a la salvació, il·luminar tot coneixement humà amb la fe^[16], formar cristians plens d'optimisme i d'empenta

capaços de viure al món la seva aventura divina –*compossessores mundi, non erroris*^[17]; posseïdors del món, amb els altres homes, però no de l'error–; cristians decidits a fomentar, defensar i emparar els interessos –els amors– de Crist a la societat; que sàpiguen distingir la doctrina catòlica del que és simplement opinable, i que en allò essencial procuren estar units i compactes; que estimin la llibertat i el consegüent sentit de responsabilitat personal.

Filles i fills meus, aquesta meravellosa missió del mestre i del professor és un veritable i profund apostolat, avui especialment necessari, per l'extensió i l'influx de l'ensenyament profà equivocat en la vida dels homes, i per salvar i desenvolupar aquest ingent patrimoni de la cultura cristiana, que ha exigit segles d'esforç.

7 ^{*} Ensenyar –us ho repeteixo– és una professió, una activitat laical i secular. És, per tant, el que hem de fer nosaltres una cosa molt diferent de la laudable tasca que han desenvolupat i desenvolupen, des de fa segles, Congregacions i Ordes religiosos –inclosos els que han nascut amb la finalitat específica d'exercir l'apostolat al camp de l'ensenyament–, perquè allò seu és una tasca eclesiàstica, encara que s'adreci en molts casos a les ciències profanes. *Els religiosos es lliuren principalment a l'estudi de la doctrina ordenada a la pietat*, afirma el Doctor Angèlic. *Els altres estudis no són propis dels religiosos, la vida dels quals s'ordena als ministeris divins, sinó en quant es relacionen amb la teologia*^[18].

Aquests religiosos, amb la seva activitat docent, no pretenen mai exercir una professió, ni tenen pròpiament –en l'ensenyament– una funció per complir en l'ordre civil. Si ho han fet tantes vegades, més enllà del que exigia la seva vocació religiosa –amb molt de fruit per a l'Església, i per a la mateixa societat civil– ha estat generalment per omplir un buit gairebé total, com a l'Edat Mitjana, o per oposar un dic a la descristianització de la cultura, com a l'Edat Moderna i

encara als nostres temps. És a dir, han hagut d'esmenar d'alguna manera l'absència de fidels cristians que s'ocupessin professionalment, amb competència i bona formació religiosa, d'aquest aspecte tan delicat i transcendental de la vida de la societat: i així fan, no una professió –un treball– civil, sinó un meritori apostolat religiós.

8 És una gran equivocació, potser fruit de la mentalitat deformada d'alguns, pretendre que l'ensenyament sigui tasca exclusiva dels religiosos. Com també ho és pensar que sigui un dret exclusiu de l'Estat: primer, perquè això lesiona greument el dret dels pares i de l'Església^[19]; i a més, perquè l'ensenyament és un sector, com molts altres de la vida social, en què els ciutadans tenen dret a exercitar lliurement la seva activitat, si ho desitgen i amb les degudes garanties amb vistes al bé comú.

D'altra banda, i com a conseqüència d'un moviment anticatòlic de proporcions universals, encara que divers en les seves formes, en els darrers segles s'allunya cada vegada més els religiosos del camp de l'educació; i això fa encara més urgent i necessària la formació de bons professionals cristians, que es dediquin a la docència.

Això no obstant, aquesta és només una raó circumstancial i contingent: perquè nosaltres no substituïm els religiosos –com ja he dit, és el contrari el que ha passat–, no hem i no podem substituir-los en les seves activitats docents. La seva tasca és fonamentalment de caràcter eclesiàstic, quan no suplent; i la nostra tasca a l'ensenyament és un treball essencialment professional i secular.

Encara que no es donés aquest motiu particular que he assenyalat –més: encara que, com seria de desitjar, els religiosos no trobessin cap obstacle per complir la seva missió, que nosaltres veiem amb alegria i afecte–, sempre caldria promoure la formació de bons mestres i

professors cristians, que exerceixin aquest treball professional, com a ciutadans.

9 ^{*} Pel mateix motiu –és a dir, perquè l'activitat d'aquests religiosos és de caràcter eclesiàstic, i la nostra és secular, professional–, ordinàriament no convindrà que treballem amb els religiosos, i menys en centres dirigits per ells.

D'aquesta manera, a més, s'evita amb delicadesa que puguin donar-se inútils incomprensions –encara que siguin petites– sobre la conveniència de seguir o no un mètode pedagògic determinat, sobre la tasca apostòlica que els professors puguin fer amb els seus propis alumnes, etc. I s'evita principalment que gent desorientada ens prengui per religiosos.

Seran, per tant, els centres d'ensenyament oficials i els privats amb prestigi –que no estiguin dirigits per religiosos– els llocs on haurem d'exercitar aquesta professió docent: prestant un servei lleial, amb amplitud de mires, amb esperit de llibertat i fomentant sempre la col·laboració amb altres centres.

I prendrem ocasió d'aquest treball professional per fer, amb els mestres i amb els professors, amb els alumnes i amb les famílies dels alumnes, aquest apostolat personal d'amistat i de confiança eficaç que ens exigeix la nostra vocació peculiar.

Activitats d'ensenyament promogudes per l'Obra

10 Hi haurà també centres d'ensenyament de tots els nivells -des del primari fins a l'universitari- dirigits per l'Obra, és a dir, com a activitat corporativa, de la qual l'Opus Dei se'n fa responsable. Però les activitats corporatives d'aquest gènere sempre seran menys en nombre que aquelles en les que treballarem: perquè el nostre

apostolat és sobretot un apostolat personal; i perquè no tenim com a finalitat crear institucions d'ensenyament.

Cal, però, que tinguem també aquestes activitats: perquè seran com punts de suport, d'irradiació del nostre esperit en l'ambient de la joventut; llocs de formació professional, per a la docència, de germans vostres i de moltes altres persones que ho desitgin i que, com a conseqüència de l'influx sobrenatural del nostre esperit, podran també dir amb el Salmista: *Encamina'm amb la teva veritat, instrueix-me, perquè tu ets el Déu que em salves. A cada moment espero en tu*^[20].

11 No seran mai aquests centres una mena de reductes defensius; sinó, per contra, un exemple manifest i concret d'esperit obert, de comprensió, i un model de col·laboració científica, font d'ajuda també per als centres oficials i per als privats: perquè la tasca de formació del professorat, que hi farem, repercutirà en una millora de l'activitat didàctica en tots els altres centres.

Seran focus d'iniciatives i d'estudis, per promoure un coneixement més profund de la pedagogia en tots els seus aspectes, i una demostració pràctica de la manera de solucionar els problemes que es plantegin en la tasca docent.

12 Part important –de la tasca que hem de fer– és aconseguir que, en tots els ambients de l'ensenyament, s'estimi i es practiqui la llibertat rectament entesa. La llibertat de les famílies en primer lloc, perquè puguin triar amb rectitud l'escola o els centres que jutgin més convenients per a l'educació dels seus fills, ja que la mateixa naturalesa dona als pares el dret d'educar els fills, imposant-los al mateix temps el deure que l'educació i l'ensenyament de la infància correspongui i digui bé amb el fi pel qual el Cel els va donar fills. Als pares toca, per tant, tractar amb totes les seves forces de rebutjar qualsevol atemptat en aquest terreny, i d'aconseguir sigui com sigui

que quedi a les seves mans l'educar cristianament, com convé, els seus fills^[21].

La llibertat dels centres: perquè tothom pugui desenvolupar la seva activitat en igualtat de condicions; perquè puguin escollir com vulguin el professorat més apte, segons l'esperit de cada institució, en benefici d'una feina més eficaç. *La llibertat dels mestres i dels professors:* perquè puguin exercir la seva professió, amb noblesa i competència, sense pressions injustes d'un monopoli de privilegiats; perquè puguin estudiar i buscar sincerament la veritat, sense estar condicionats per motius de situació econòmica o social.

I estretament unida a totes aquestes llibertats honestes, la llibertat dels alumnes, el dret que no es deformi la seva personalitat i no s'anul·lin les seves aptituds, el dret a rebre una formació sana, sense que s'abusi de la seva docilitat natural per imposar-los opinions o criteris humans de part. Respectuosa actitud que ha de ser observada en qualsevol manifestació doctrinal als altres i, amb obligació molt més greu de justícia, en l'ensenyament donat a la joventut, perquè respecte d'aquesta cap mestre públic o privat no té dret educatiu absolut, sinó participat, i perquè tot jove cristià té estricte dret a un ensenyament d'acord amb la doctrina de l'Església^[22].

Finalment, la *llibertat estudiantil universitària*: perquè es puguin reunir en grups o associacions, on pugui madurar la seva formació humana, cultural i espiritual, que els permeti una participació responsable –sense puerilitats i sense ser instruments de desordre– a la vida universitària.

13 * Però, com ja he dit, a més d'aquests centres dirigits per l'Obra, penso en aquests altres, molt més nombrosos, que sorgiran promoguts i dirigits principalment per col·laboradors de la nostra acció apostòlica, i que també seran instruments meravellosos per fer arribar a moltíssimes ànimes –algunes des de la infància– l'esperit

diví del nostre Opus Dei; focus que irradiaran amb sobrenatural naturalitat la doctrina de Jesucrist, que ha dit de si mateix: *Jo soc la llum del món. El qui em segueix no caminarà a les fosques, sinó que tindrà la llum de la vida*^[23].

I penso, sobretot, en la immensa tasca apostòlica que molts de vosaltres realitzareu a tot el món, ocupant com a ciutadans –per dret propi, amb preparació i competència personal– llocs docents als centres oficials d'ensenyament –que són avui, en molts països, sinó els únics, els més freqüentats i prestigiosos–, prestant un servei lleial a l'Estat i a tota la societat civil, contribuint eficaçment al progrés humà en tots els ordres, fent de l'estudi i de la docència –el vostre treball professional– també un mitjà de santedat personal, d'unió amb Déu, de vida contemplativa: perquè, *com a través dels efectes divins podem arribar a la contemplació del mateix Déu, segons l'ensenyament de Sant Pau: allò invisible de Déu pot ser conegut per mitjà de les coses creades, també com a element secundari pertany a la vida contemplativa la contemplació dels efectes divins, així que el seu coneixement empeny l'home al coneixement de Déu*^[24].

14 Tot i això –deixeu-me que insisteixi una vegada més–, tota aquesta tasca que ens espera en el camp de l'ensenyament no podrà ser eficaç si no es recolza també en un sòlid prestigi professional. Per això l'obligació greu –de tots els que es dediquen a aquesta tasca– de posar els mitjans, per millorar la pròpia formació científica i didàctica: amb un estudi seriós i intens, amb la preparació de publicacions cuidades i riques de contingut, amb la participació en congressos i reunions de caràcter local, nacional i internacional; amb la dedicació oportuna a tasques de recerca, etc.

Serà deure dels Directors tenir cura que mai defalleixi, en aquests germans seus, aquest afany: animant-los, en fer-los veure les àmplies

perspectives d'apostolat que ofereix el seu treball professional. Somnio que aviat hi hagi professionals de prestigi ja aconseguit que, amb afecte fratern i amb desitjos de servei, orientin i promoguin aquesta tasca de formació professional, transmetent als altres –amb veritable humilitat– la seva ciència i la seva rica experiència en aquest terreny, sabent descobrir i formar els qui tinguin condicions per a l'ensenyament.

Desitjo que, tan bon punt ho permeti el desenvolupament de la tasca apostòlica, hi hagi a totes les Regions on anem una o més cases destinades especialment als fills meus –i el mateix per a la Secció femenina– que preparin concursos, oposicions, exàmens, etc., per a llocs docents; cases que tinguin l'ambient d'estudi i la tranquil·litat necessària, amb els mitjans idonis per a aquest treball, amb una informació completa sobre les biblioteques públiques, i tot el que pugui facilitar aquesta preparació.

15 Tot i això, insisteixo que l'Obra no constituirà mai un grup o escola pròpia en el camp de les ciències: els meus fills i les meves filles tindran sempre la mateixa llibertat que els altres fidels catòlics, amb la mateixa incondicionada adhesió a la doctrina de Jesucrist, tal com la proposa el Magisteri de l'Església. *Si us manteniu fermes en la meva paraula, realment sereu deixebles meus; coneixereu la veritat, i la veritat us farà lliures*^[25].

També com els altres catòlics –els seus iguals, davant l'Església i davant l'Estat– podran els meus fills, i serà convenient que ho facin, constituir individualment, a títol personal, aquests grups o escoles, sempre amb el respecte més ple a la llibertat dels seus alumnes i a les opinions dels altres, i amb la prudència necessària en tot allò que d'alguna manera faci relació amb la fe o els costums. He dit que convindrà, perquè és corrent que es faci; perquè –aprofitant aquesta manera de procedir tan habitual a la societat civil– serà un mitjà més

d'apostolat; perquè serà manifestació de la llibertat de què gaudim a Casa; i perquè serà una manera de contribuir al progrés de les ciències.

16 En dedicar-se a aquesta tasca de preparar els altres per a l'ensenyament, procuraran inculcar-los el profund convenciment que la professió docent s'ha d'exercitar amb un esperit de servei abnegat, i que exigeix una dedicació plena; que han de contribuir que en tots els ambients de l'ensenyament regni un clima de llibertat, de comprensió, d'estimació recíproca, de rectitud i d'amor a la veritat. Els faran veure que tindran alhora el deure de formar els altres, amb l'alegria que puguin arribar a ser millors que ells.

També aquí podríem aplicar d'alguna manera aquelles paraules del Senyor: qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum^[26]; serà, fills meus, tingut per gran al Cel qui, a més de procurar viure amb rectitud i amb eficàcia el seu propi treball, hagi ensenyat als altres, de manera que puguin començar avantatjosament on ell ha acabat.

Característiques de les obres corporatives

17 Ara tornem a aturar-nos en la consideració d'algunes característiques principals d'aquests centres d'ensenyament, que seran obres corporatives de l'Opus Dei; característiques que, en gran part, procurarem que tinguin també aquells altres centres, promoguts i dirigits per col·laboradors del nostre apostolat.

He dit ja que les nostres obres corporatives d'ensenyament seran *relativament* poques –caldrà atendre les circumstàncies de la geografia, de la història i del temps–, però que n'hi haurà de tots els nivells i de tot tipus: col·legis d'ensenyament secundari, facultats universitàries, escoles tècniques i de capacitació professional, escoles de la llar, acadèmies, instituts d'idiomes, granges-escoles, etc.

També seran sempre pocs els socis de l'Obra que treballaran en aquests centres: no podem fer com una ostentació de personal, i convé que –en la majoria dels casos– cadascú exerciti individualment la seva professió. Seria un error reunir-ne molts de la nostra Família al mateix lloc, per treballar professionalment en la mateixa activitat. Nosaltres sentim la necessitat d'obrir-nos en ventall, de fer-nos presents a tot arreu, d'arribar al nombre més gran possible de persones, de fer que molta gent col·labori en els nostres apostolats.

Per tant, en aquests centres hi treballaran pocs socis de l'Obra. Han de ser sobretot els nostres col·laboradors i amics, els qui s'encarreguin de la major part de la tasca docent: homes i dones ben preparats professionalment, de bona conducta, que puguin entendre la fesomia pròpia d'aquesta activitat apostòlica, i que estiguin disposats a treballar amb afany –sempre amb la remuneració que sigui justa, més que justa: generosa–, que així coneixeran millor, practican i ensenyaran a practicar l'esperit sobrenatural de l'Obra.

Hi treballaran catòlics i no catòlics, perquè sentim predilecció per l'apostolat *ad fidei*: persones nobles i lleials que, en acostar-se a nosaltres en ocasió del treball professional i sentir-se guanyades per l'amistat sincera i l'afecte dels meus fills, aniran perdent tota possible aversió o indiferència cap a l'Església, i col·laboraran gustoses al nostre apostolat almenys pel seu valor humà; i que, amb la pregària i la mortificació de tots, i amb una delicada i prudent catequesi, podran arribar a rebre la gràcia de la conversió i el goig de la fe, sobre el fonament de la seva rectitud, i més tard es podrà dir aquella lloança que recullen els Fets dels Apòstols: *estava instruït en el camí del Senyor, i parlava fervorosament, i ensenyava amb diligència tot allò referent a Jesús*^[27].

Caldrà, amb el temps, organitzar per a aquests mestres cursos de formació, en què millorin les seves condicions didàctiques, canviïn impressions sobre les experiències personals del seu treball i s'encenguin en desitjos d'aprofitar la seva tasca professional, per fer un apostolat eficaç en les ànimes dels seus alumnes.

18 * _ Encara que pocs, cal que hi hagi sempre alguns membres de l'Obra en aquests centres, perquè no podem deixar de tenir el control de la direcció –espiritual, pedagògica i econòmica– d'aquestes tasques, de manera estable i garantida. Si no fos així, no tindrien eficàcia apostòlica i perdrien, per a nosaltres, la seva raó de ser: perquè l'Opus Dei, corporativament, no desenvolupa cap activitat que no sigui eminentment apostòlica.

Aquesta necessària autonomia de direcció –exigida pel nostre afany d'ànimes: *non quaero gloriam meam*^[28], només ens mou la glòria de Déu–, comprendrà tant el que es referix a la formació espiritual i humana que s'imparteix al centre, com la disciplina interna i les activitats apostòliques que, des d'aquest centre, es desenvolupin.

Serà necessari, per tant, en promoure una d'aquestes labors, estudiar detingudament, d'acord amb les particularitats del moment, els aspectes legals i tècnics, de manera que s'eviti la possibilitat d'intervencions estranyes, que minvin l'autonomia de direcció o la condicionin.

Per això, caldrà establir normes precises que assegurin també el respecte de la disciplina interna del centre i la seva tasca de formació. No podem tolerar, per exemple, que activitats culturals, artístiques, etc., que sorgeixin al voltant del centre o d'alguna manera hi estiguin vinculades, n'obstaculitzin el bon funcionament: tal com no podem tolerar al cervell o en un altre òrgan vital un cos estrany –encara que sigui un diamant– que n'entorpeixi la funció.

19 Precisament perquè totes les nostres obres corporatives han de ser eminentment apostòliques, estaran també obertes a tothom. No fem discriminació de cap gènere, ni som classistes. Ens interessen totes les ànimes.

Per això, encara que un centre determinat d'ensenyament no estigui destinat específicament a persones de condició humil o de recursos econòmics escassos, es procurarà *en tots els casos* que també aquestes persones puguin freqüentar-lo o, almenys, beneficiar-se d'alguna forma de la tasca docent i de formació que s'hi realitzi.

Si es tracta, per exemple, de col·legis d'ensenyament secundari, hi haurà classes per a obrers, empleats, etc., a les hores convenientes – en acabar la jornada de treball, ordinàriament al final del dia –, almenys diverses vegades per setmana, si no és possible fer-ho cada dia. No se'ls cobrarà pràcticament res –alguna cosa sí que han de pagar, perquè convé que els costi un petit sacrifici econòmic–, i utilitzaran els mateixos edificis i el mateix material didàctic que es facin servir per als altres alumnes. Alguna vegada, també els professors seran els mateixos. Ordinàriament, la tasca docent la portaran col·laboradors i amics nostres ben preparats i, quan calgui, altres professors regularment contractats i ben pagats. En qualsevol cas, aquestes classes es donaran amb la mateixa dedicació i el mateix afany que les altres.

20 * – ¡Quina esplèndida tasca apostòlica fareu, filles i fills meus, en aquests centres! No només penetrant de sentit cristià la vostra activitat docent i tot l'ambient nacional i internacional de l'ensenyament, sinó també amb un veritable apostolat capil·lar amb les famílies i en tot l'àmbit social que us envolti.

No hi ha d'haver cap activitat promoguda pel centre o vinculada a ell, tant si es desenvolupa a la seva seu com si es fa fora, que no sigui

sempre al mateix temps lloc de treball de les obres de Sant Rafael i de Sant Gabriel.

Vibreu, esforceu-vos per ser sants segons l'esperit que Déu ens ha donat, i sortirà espontània, com una necessitat de la vostra caritat apostòlica, aquesta tasca: *iaí de mi si no evangelitzés!*^[29]. Sentiu sempre, on sigui que estigueu, aquesta urgència de posar en marxa, amb fondària, els apostolats propis de l'Obra: la labor de Sant Rafael i la de Sant Gabriel, que el Senyor ens demana.

La formació dels alumnes

21 Unes paraules sobre els alumnes i les alumnes, que heu de formar. Sou instruments de Déu per a una meravellosa obra d'art sobrenatural. Feu-ho a consciència, posada la vostra mirada en Crist, que és el model. Els pintors, en efecte, posant-se davant del llenç cada dia, el van pintant i repintant convenientment. I el mateix fan els que poleixen la pedra, que treuen el que és superflu, o hi afegeixen el que falta. Així, ni més ni menys, vosaltres: esteu esculpint estàtues. Tot el vostre temps ha de consagrar-se a preparar, per a Déu, aquestes estàtues meravelloses. Retalleu el que és superflu, afegiu-hi el que convingui, i examineu cada dia quines bones qualitats tenen naturalment, per tal d'augmentar-les, i quins defectes també els venen de naturalesa, per corregir-los.

Desenvolueu la personalitat dels estudiants, ajudant-los a administrar amb rectitud i sentit sobrenatural la seva llibertat, proporcionant-los els mitjans per vèncer en la lluita ascètica, donant-los doctrina, formació sòlida, criteri per no ser més com infants, moguts d'ací d'allà i portats a la deriva pel vent de qualsevol doctrina, a mercè de tothom i víctimes de l'astúcia que encamina a l'error. Més aviat, mantenint-nos en la veritat i en l'amor, creixerem en tot fins que arribem a Crist, que és el cap^[30].

Nosaltres respectarem sempre *la llibertat de les consciències*, i no obligarem mai ningú a tenir un director espiritual determinat, que és cosa oposada al nostre esperit perquè no som exclusivistes, ni dificultarem la tasca de qualsevol sacerdot o religiós que desitgi treballar amb les ànimes. Per això, exigirem també que els altres respectin el nostre dret a atendre les ànimes; i el dret dels qui s'acosten als nostres apostolats, perquè lliurement ho desitgen.

22 En la vostra tasca, tingueu molt en compte els pares. L'escola –o el centre docent de què es tracti– són els nois i els professors i les famílies dels nois, en unitat d'intencions, d'esforç i de sacrifici. Aquesta és una de les raons per les quals, als centres que no siguin de grau superior i, en general, si els alumnes són encara molt joves, no tindrem mai internat: els nois han d'estar amb els pares; internat, només per a grans, i amb les portes ben obertes.

Busquem fer el bé primer a les famílies dels nois, després als nois que s'hi eduquen i als que treballen amb nosaltres en la seva educació, i també ens formem nosaltres en formar els altres. Els pares són els primers i principals educadors^[31], i han d'arribar a veure el centre com una prolongació de la seva família. Per això cal tractar-los, fer-los arribar l'escalf i la llum de la nostra tasca cristiana. Tingueu en compte a més que, d'una altra manera, podrien fàcilment destruir –per descuit, per manca de formació o per qualsevol altre motiu– tota la tasca que els professors facin amb els estudiants.

23 El nostre apostolat –repetiré mil vegades– és sempre treball professional, laical i secular: i això s'haurà de manifestar, de manera inequívoca, com una característica essencial, també –i especialment– als centres d'ensenyament que siguin una activitat apostòlica corporativa de l'Obra.

Sempre es tractarà, doncs, de centres promoguts per ciutadans corrents –membres de l'Obra o no–, com una activitat professional, laical, en plena conformitat amb les lleis del país, i obtenint de les autoritats civils el reconeixement que es concedeix a les mateixes activitats dels altres ciutadans. A més, d'ordinari es promouran amb la condició expressa que no siguin mai considerades com a activitats oficial o oficiosament catòliques, és a dir, amb dependència directa de la jerarquia eclesiàstica.

No seran centres d'ensenyament, que l'Església jeràrquica fomenta i crea de maneres diferents, d'acord amb el dret inviolable que li confereix la seva missió divina; sinó iniciatives dels ciutadans, fent ús del seu dret d'exercir una activitat de treball en els diferents camps de la vida social i, per tant, en l'ensenyament. I fent ús del dret dels pares de família, a educar cristianament els fills: *perquè la família té immediatament del Creador la missió i per tant el dret d'educar la prole, dret inalienable per estar inseparablement unit a una estricta obligació, dret anterior a qualsevol altre dret de la societat civil i de l'Estat, i per això mateix inviolable per part de tota potestat terrenal*^[32]. L'Estat ha d'assegurar l'exercici d'aquest dret, facilitant els mitjans, vigilant de la manera oportuna perquè s'exerceixi amb rectitud, i ha de completar-lo on els pares no puguin arribar per si o per altres, o on clarament ho exigeixi el bé comú. *Per tant, és injust i il·lícit tot monopoli educatiu o escolar, que forci físicament o moralment les famílies a acudir a les escoles de l'Estat contra els deures de la consciència cristiana, o contra les seves legítimes preferències*^[33].

24 És clar, doncs, que les labors corporatives de l'Obra no podran ser mai considerades com a labors oficials o oficiosament eclesiàstiques; ni es podran agrupar o classificar d'alguna manera –i amb cap pretext– amb institucions d'aquest tipus. De la mateixa manera, els representants o els professors d'aquests centres

d'ensenyament mai no formaran part d'organismes, associacions o federacions que agrupin centres eclesiàstics o religiosos, ni participaran en reunions, congressos, etc., organitzats per aquestes entitats.

Aquesta manera de procedir, filles i fills meus, és una exigència fonamental del nostre esperit: perquè el nostre apostolat és eminentment laical, i no podem emprendre cap activitat que impliqui una transigència en aquest punt. A més, és també exigència –per això ens ha donat el Senyor aquest esperit– de la major eficàcia del nostre treball apostòlic, en servei de l'Església i de totes les ànimes.

I així, els nostres centres d'ensenyament no comprometran mai la Jerarquia eclesiàstica, encara que s'hi imparteixi una sòlida formació cristiana i se segueixin amb cura les orientacions del Magisteri en matèria d'ensenyament. La nostra tasca és de seglars catòlics i responsables, que usen en servei de Déu tots els seus drets de ciutadans corrents i senten a la seva ànima la urgència de la missió apostòlica, que tots els fidels cristians tenen, com a membres del Cos de Crist.

25 ¿I els mitjans econòmics per a tota aquesta tasca? L'Obra és pobra –ho serà sempre– i no pot sostenir aquestes despeses. Però tenim un sistema encantador, que consisteix a crear aquests instruments apostòlics amb els diners dels altres: dels pares dels alumnes, dels col·laboradors, dels amics, als quals s'assegurarà una renda justa, pel capital que hagin invertit, i se'ls oferirà l'ocasió de cooperar activament i amb generositat pel seu mateix bé, pel bé de les seves famílies i pel bé de la societat, en una fecunda labor cristiana.

D'aquesta manera, a més, el centre d'ensenyament serà una cosa seva, que defensaran com a ciutadans, si arriba el moment d'haver de

defensar-lo; i fàcilment estendran la seva col·laboració als altres aspectes –i no només a l'econòmic– de l'activitat docent i apostòlica, com a *cooperadors de la veritat*^[34].

D'altra banda, serà just comptar amb les ajudes i subvencions, que l'Estat té l'obligació de concedir a aquest gènere d'institucions, pel servei que presten a la societat: perquè principalment correspon a l'Estat, amb vista al bé comú, promoure de moltes maneres l'educació i la instrucció de la joventut. Abans de res i directament, afavorint i ajudant la iniciativa i l'acció de l'Església i de les famílies^[35].

Es podrà pensar també en la col·laboració econòmica d'entitats privades –industrials o d'un altre gènere–, a canvi de treballs de recerca científica, útils per a la seva activitat o per als seus fins. Aquesta col·laboració, mútuament profitosa, haurà de quedar vinculada al centre docent de què es tracti, i no al professor o al grup de professors que en un moment determinat treballi allà: així es garanteix la continuïtat, i es facilita també una major retribució econòmica per a tots els que treballin professionalment en aquestes obres corporatives.

Les Residències universitàries

26 Entre les labors corporatives de l'Obra en el camp de l'ensenyament –que seran molt variades: també aquí us puc dir que és *un mar sense ribes*–, no han de faltar mai les Residències universitàries, instruments esplèndids per a l'apostolat de la doctrina, que hem procurat tenir des del començament.

Vull recordar-vos ara, filles i fills estimadíssims, algunes característiques d'aquest important treball apostòlic, en què amb tant de fruit veniu treballant molts de vosaltres, plens d'amor de Déu i amb esperit de sacrifici. Els qui heu viscut amb mi el principi

d'aquesta labor, sabeu que no és una feina fàcil, però també ja heu tingut temps de veure'n la necessitat i d'agrair a Déu l'eficàcia apostòlica d'aquesta tasca. Als altres, a cadascú, quan hagi d'experimentar les dificultats inicials, dic amb l'Apòstol: *el pagès ha de fatigar-se abans de percebre els fruits. Entén bé el que vull dir: el Senyor t'ho farà comprendre tot*^[36].

27 Les nostres Residències reuneixen, en un ambient serè de família cristiana i d'estudi, joves universitaris decidits a dedicar-se seriosament a la seva preparació professional i disposats a millorar la seva formació humana i, si són cristians, la seva vida sobrenatural.

L'ambient de família és un element essencial de la Residència, que mai no pot faltar, que és indispensable per a l'apostolat. Per això, cal cuidar –des del primer any del seu funcionament– la selecció dels residents. A molts, se'ls haurà d'haver conegut prèviament a través de l'obra de Sant Rafael, *que ha de precedir, acompanyar i seguir* tota activitat corporativa d'apostolat amb la joventut. Tant se val si al principi no s'omplen totes les places disponibles: quan el primer grup de residents hagi començat a viure el nostre esperit i s'hagi format el *nostre* ambient, la Residència s'omplirà, i no hi haurà prou places per atendre totes les peticions que arribin.

Per la mateixa raó, per conservar el to de família de què estic parlant, si la Residència fos molt gran, caldrà formar grups reduïts, com si fossin diferents veïns de la mateixa casa; i la mateixa disposició de l'edifici s'haurà d'acomodar a aquest criteri.

28 Els residents, per la seva banda, han de saber que –en ser admesos– s'estableix un acord entre la Residència i ells, i que contrauen així unes obligacions precises, correlatives als drets que adquireixen. La Residència els ofereix els mitjans de formació – cultural, humana i religiosa–; un ambient de família i estudi, alegre i serè; i condicions dignes d'allotjament, alimentació, servei, etc. I ells

s'obliguen a respectar les normes del reglament, que són ben poca cosa, i que no constitueixen cap disminució de la seva llibertat: al contrari, són precisament una manifestació del seu exercici recte, per a qui tingui prou maduresa humana.

Heu de procurar que tots els residents col·laborin des del principi i activament en el bon funcionament de la labor: que se sentin a casa seva, amb responsabilitat, sense interferir en el govern que correspon només a la direcció de la Residència, i sense pretendre alterar l'esperit que l'anima. *Que aprenguin a exercitar-se en bones obres, per atendre les urgents necessitats, i que no siguin homes infructuosos*^[37].

A les nostres Residències ningú no hi ve forçat, sinó lliurement. I el que hi ve, sap que tenim un esperit determinat i una manera cristiana de viure. No pot ningú pretendre, en nom d'un fals concepte de la llibertat, que la vida a la Residència s'adapti a les pretensions d'algú que volgués portar, *dins* de casa nostra, una conducta que no fos noble i digna. Si un estudiant no es troba bé a l'ambient de la Residència, caldrà aconsellar-li que vagi a un altre lloc, alhora que se li assegura que podrà comptar sempre amb la nostra amistat i amb la nostra ajuda.

Nosaltres respectem la llibertat de tots –inclosa la de qui no encaixa en el nostre pla de treball–, i és just que els residents respectin la nostra llibertat, per disposar les coses com millor ens sembli: cal que tots visquem *com a lliures, i no com qui té la llibertat per cobertura de la maldat, sinó com a servents de Déu*^[38].

29 Deia que les nostres Residències són llocs de formació humana i espiritual, on els estudiants adquireixen la profunda persuasió que, com a bons ciutadans i com a bons catòlics, tenen el deure greu d'assolir una sòlida formació professional.

Per això un ambient d'estudi intens i constant, que tothom ha de contribuir a mantenir. Caldrà aconseguir dels nostres amics i col·laboradors, i també dels residents més antics, que posin amb alegria part del seu temps a disposició dels estudiants més joves, per orientar-los i ajudar-los en el seu estudi, i per facilitar així la seva formació professional. En aquest i en els altres aspectes de la vida de la Residència, és molt important que els residents col·laborin amb generositat, sentint-se responsables dels altres i de la marxa de la casa.

30 ^{*} Les nostres Residències neixen totes amb un defecte original: perquè destinem espais no petits a aquests locals que han de servir per a la tasca de formació: oratori, sala d'estudi, biblioteca, sales d'estar, etc.; sense comptar, a més, la casa destinada a l'Administració. Això, entre altres coses, suposa un pes econòmic molt gran, força més gran que el de les altres Residències universitàries.

L'Obra és i serà pobra: vivim de la nostra feina. Tot i això, no deixarem mai de posar Residències, perquè són un instrument pràcticament necessari per a l'apostolat de la doctrina, que tenim l'obligació de fer; i no estalviarem sacrificis, per poder complir gustosament aquest deure. Quaerite primum regnum Dei, et iustitiam eius: et haec omnia adiicientur vobis^[39]; busqueu amb rectitud d'intenció el compliment de la voluntat de Déu, la seva glòria en servei de totes les ànimes, i no ens faltaran els mitjans necessaris.

Conclusió: eficàcia de l'apostolat en el camp de l'ensenyament

31 Filles i fills estimadíssims, la tasca apostòlica, que ens espera al camp de l'ensenyament, és immensa i urgent. Vosaltres sou la llum del món. No es pot amagar un poble posat dalt d'una muntanya, i

ningú no encén una llàntia per posar-la sota una mesura, sinó en el portallànties, perquè faci llum a tots els qui són a la casa. Que brilli igualment la vostra llum davant la gent; així veuran les vostres bones obres i glorificaran el vostre Pare del cel^[40].

Reseu i treballeu amb sentit sobrenatural i amb alegria, amorosament fidels a la vostra vocació, esforçant-vos per ser sants, que aquest és el fonament de tota eficàcia apostòlica. Estudieu amb serietat, adquiriu una sòlida i profunda preparació professional, procureu millorar cada dia la vostra formació doctrinal. Tingueu la ferma esperança que el Senyor, que està entossudit que es faci l'Obra de Déu sobre la terra, farà aviat realitat aquests somnis que Ell mateix posa al nostre cor, i la seva llum penetrarà tots els sectors de l'ensenyament.

Que la nostra Mare Santa Maria, *Sedes Sapientiae*, us beneeixi: i que la seva intercessió us acompanyi sempre en el vostre camí d'apòstols, portadors de llum, de pau i d'alegria.

Madrid, 2 d'octubre de 1939

^[1] Mt 28,19.

^[2] Mt 28,20.

^[3] Pr 8,1-3.

^[4] Ef 4,12-13.

^[5] Pius XI, enc. *Divini illius Magistri*, 31 de desembre de 1929, AAS 22 (1930), p. 54. Cf. Lleó XIII, enc. *Libertas*, 20 de juny de 1888, ASS 20 (1887), pàg. 593-613.

[\[6\]](#) Ef 1,10.

[\[7\]](#) A Diognet, 6 (SC 33, pàg. 65).

[\[8\]](#) Cf. Mt 28,19.

[\[9\]](#) Pr 14,34.

[\[10\]](#) Pr 11,11.

[*](#) Sobre el significat de la expressió “mentalitat laical”, veure glossari (N. de l'E.).

[\[11\]](#) Sv 7,13.

[\[12\]](#) Jn 1,4-5,9-12.

[\[13\]](#) Sant Tomàs d'Aquino, Summa Theologiae, II-II, q. 188, a. 5 ad 2.

[\[14\]](#) Pius XI, enc. Divini illius Magistri, pàg. 51.

[\[15\]](#) Lleó XIII, enc. Inscrutabili, 21 d'abril de 1878, ASS 10 (1877-1878), pàg. 590.

[\[16\]](#) Cf. Pius XI, enc. Divini illius Magistri, pag. 77.

[\[17\]](#) Tertulià, De idololatria, 14 (SVC 1, pàg. 50).

[*](#) Sobre les diferències entre la labor docent dels religiosos i l'activitat dels membres de l'Opus Dei, vegeu glossari (N. de l'E.).

[\[18\]](#) Sant Tomàs d'Aquino, Summa Theologiae, II-II, q. 188, a. 5 ad 3.

[\[19\]](#) Cf. Pius XI, enc. Divini illius Magistri, pàg. 63.

* Sobre la distinció amb l'activitat dels religiosos, vegeu glossari (N. de l'E.).

[\[20\]](#) Sal 25[24],5.

[\[21\]](#) Lleó XIII, enc. Sapiientiae christianae, 10 de gener de 1890, a ASS 22 (1889-1890), pàg. 403.

[\[22\]](#) Pius XI, enc. Divini illius Magistri, pàg. 68.

* Sobre el significat de “centres dirigits” i “col·laboradors”: vegeu glossari (N. de l'E.).

[\[23\]](#) Jn 8,12.

[\[24\]](#) Sant Tomàs d'Aquino, Summa Theologiae, II-II, q. 180, a. 4 c.

[\[25\]](#) Jn 8,31-32.

[\[26\]](#) Mt 5,19.

[\[27\]](#) Ac 18,25.

* Sobre el “control de la direcció”: vegeu glossari (N. de l'E.).

[\[28\]](#) Jn 8,50.

* Sobre la relació dels col·legis amb l'obra de Sant Rafael i de Sant Gabriel, vegeu glossari (N. de l'E.).

[\[29\]](#) 1Co 9,16.

[\[30\]](#) Ef 4,14-15.

[\[31\]](#) Cf. Pius XI, enc. Divini illius Magistri, pàg. 59.

[\[32\]](#) Ibid., pàg. 59.

[\[33\]](#) Ibid., pàg. 64.

[\[34\]](#) 3 Jn 8.

[\[35\]](#) Pius XI, enc. Divini illius Magistri, pàg. 63.

[\[36\]](#) 2Tm 2,6-7.

[\[37\]](#) Tt 3,14.

[\[38\]](#) 1P 2,16.

[*](#) Sobre “l’Administració”, vegeu glossari (N. de l’E.).

[\[39\]](#) Lc 12,31.

[\[40\]](#) Mt 5,14-16.

[Torna als continguts](#)

Glossari d'alguns termes i expressions usats per sant Josepmaria

«**activitat laical i secular**»: es refereix a la professió docent d'un membre de l'Opus Dei, que no ensenya només mogut pel desig de fer un apostolat eficaçíssim, sinó perquè desitja exercitar la seva professió, donant glòria a Déu. Com qualsevol altre cristià, pot i ha de santificar aquesta activitat noble, i tractar d'apropar els seus alumnes a Déu, donant una visió i un criteri cristians sobre molts aspectes filosòfics, històrics, ètics, etc. que són objecte del seu ensenyament. Però això no treu que el treball professional s'hagi de regir pels seus propis principis humans, independentment de l'apostolat que s'hi realitza. Per Escrivà, la vocació professional i la vocació a la santedat conflueixen a la persona, però són diferents. Aquí troba una diferència amb els qui, amb vocació a la vida consagrada, es dediquen també a aquest treball. Per sant Josepmaria, el laic de l'Opus Dei no està cridat a treballar a l'ensenyament com a conseqüència de *la seva vocació a la santedat* sinó *per la seva pròpia vocació professional*. No és un mer apostolat, sinó un treball civil que obté resultats apostòlics. Volia que les realitats seculares s'enlaïressin a Déu sense deixar de ser el que són: treball laical de seglars responsables i alhora atents a la transcendència cristiana de la seva tasca (5,7)

Administració: conjunt de tasques d'atenció a la persona i gestió domèstica que dirigeixen les dones de l'Opus Dei, encaminades a assolir un veritable ambient de llar cristià a través d'aquest treball professional, que és, a més, un camí de santificació i d'apostolat (5,30)

centres dirigits per l'Obra: a les “obres corporatives”, l'Opus Dei es fa responsable de l'orientació cristiana, i en aquest sentit es pot dir col·loquialment que els dirigeix. No en controla necessàriament la gestió, sinó que n'inspira els valors, vivificant cristianament aquestes activitats, proporcionant una garantia moral i una assistència pastoral específica, i, en aquest sentit, es pot afirmar que les dirigeix en el pla espiritual (5,13)

col·laboradors: actualment s'anomena “cooperadors” els qui es beneficien de la formació cristiana de l'obra de Sant Gabriel –sense ser membres de l'Opus Dei– i ajuden amb la seva pregària, la seva almoïna i de vegades amb el seu treball a les tasques apostòliques que impulsen els fidels de la prelatura amb altres persones (5,13; 5,17; 5,19; 5,25; 5,29)

(control) **el control de la direcció:** es refereix al fet que persones formades en l'esperit de l'Obra –normalment els mateixos propietaris o gestors de l'ens en qüestió– han de poder garantir amb el seu treball i la seva influència que aquest instrument no s'aparti de la finalitat professional i apostòlica per al qual va ser creat, d'acord amb els mateixos estatuts, com és habitual en múltiples organitzacions, catòliques o no (5,18)

lluitem en la nostra vida interior: per sant Josepmaria, la “lluïta ascètica”, és a dir, el millorament espiritual, està motivada per l'amor a Déu i al proïsme, no per un mer desig d'autocontrol i perfeccionament personal (5,21)

mentalitat laical: expressió de significat molt ric en sant Josepmaria, expressa el seu rebuig al clericalisme i alhora el seu amor al món, que Déu ha donat als cristians perquè el santifiquin; no s'ha de confondre amb “mentalitat laïcista”, la pròpia de qui s'oposa al fet que la religió tingui rellevància pública (5,4)

obres de Sant Rafael i de Sant Gabriel: són labors específiques d'evangelització i de formació cristiana que l'Opus Dei desenvolupa per a la joventut (obra de Sant Rafael) o per a persones adultes (obra de Sant Gabriel). Són independents de la formació cristiana que s'imparteix a les escoles, i solen desenvolupar-se en centres juvenils, cases de recés, etc., encara que també de vegades –en el cas dels pares– a les instal·lacions del propi col·legi, però fora de l'horari escolar (5,20)

perfecció cristiana: és una manera d'anomenar la recerca de la unió amb Crist, la identificació amb Ell, pròpia de qualsevol estat de vida, que per sant Josepmaria és clau en l'aspiració a la santedat cristiana; no s'ha de confondre amb el perfeccionisme, ni amb la recerca d'una excel·lència espiritual elitista i merament humana, amb què té poc a veure (5,4)

(religiosos) *no convindrà que treballem amb els religiosos:* sant Josepmaria vol animar els laics que treballin també en ambients educatius allunyats de Déu, per portar-hi la llum de l'Evangeli, sense voler refugiar-se en ambients oficialment catòlics per exercir el seu treball. Desitjava que els col·legis promoguts per persones de l'Opus Dei no apareguessin com a *oficialment catòlics* o confessionals, oberts a creients o no, encara que els seus valors estiguin fermament inspirats en la doctrina de Crist. Escrivà va tenir sempre afecte i forts llaços de comunió amb els religiosos, com demostren tants testimonis, però no volia que els membres de l'Opus Dei acabessin per ser-hi equiparats, fent més difícil –si no impossible– el seu treball en una societat secularitzada (5,9; 5,24)

[Torna als continguts](#)

www.opusdei.org